

WILLEM POST LEIDSE HERINNERINGEN

Willem Post (Den Haag, 1955) studeerde in de jaren zeventig en tachtig in Leiden moderne Amerikaanse geschiedenis en internationale betrekkingen. Hij koestert warme herinneringen aan inspirerende hoogleraren als Jan Willem Schulte Nordholt, Alfons Lammers en Alfred van Staden. TEKST: VERA DE JONCKHEERE FOTOGRAFIE: ARENDA OOMEN

De carrière van de Amerika historicus oogt even robuust als zijn gestalte. Al vanaf 1985 is hij internationaal veelgevraagd mediacommentator, hij is senior fellow bij Instituut Clingendael, columnist bij het Financieel Dagblad én hij adviseert Burgemeester & Wethouders Den Haag over internationale aangelegenheden. Willem schakelt zijn veelgeplaaide BlackBerry uit om te praten over Leiden: de stad die hem het eerste vergezicht op Amerika bood.

Professorenpoëzie

“Zonder enige overdrijving waar. Mijn blik op Amerika begon in Leiden, tijdens de colleges van professor Schulte Nordholt. Wat kon die man meeslepend vertellen over Amerika, de Amerikaanse burgerrechten en over de reizigers op wie Amerika door de jaren heen een magnetische aantrekkingskracht uitoefende. Politici als Abraham Kuyper, de theoloogstaatsman die in 1898 in Princeton de Stone-colleges gaf en De Tocqueville, de historicus die na zijn reizen in 1835 het belangrijke Democracy in America publiceerde, maar ook Charles Dickens die er in 1842 – in het hol van de leeuw! – pleitte voor afschaffing van de slavernij.”

Schulte Nordholt wakkerde het Amerika-vuur aan bij adolescent Post, linksachter in de collegezaal.

“Ik hing aan zijn lippen wanneer hij vertelde over de Amerikaanse samenleving, vol dynamiek en rijk aan contrasten. Op beeldende wijze beschreef hij het democratische experiment in dat jonge land met al zijn donkere en lichte kanten. In zijn colleges klonk poëzie door.”

Als dichter en historicus – hij publiceerde vele dichtbundels, vertaalde en berijmde tevens psalmen – maakte Schulte Nordholt studenten op onnavolgbare wijze deelgenoot van zijn passie voor de Verenigde Staten van Amerika. Willem Post geniet glimlachend na.

“Eigenlijk schreef en sprak Schulte Nordholt met een ritme, poëzie en zeggingskracht die je terugvindt bij Barack Obama. Waar nodig kon hij evengoed fileren; dat verhalende vermogen gekoppeld aan analytische scherpte is de Leidse School op zijn best. Ook zijn opvolger Alfons Lammers en hoogleraar Internationale Betrekkingen Van Staden spreidden deze ten toon.

Professor Daalder was evenzeer een man met statuur: ook als emeritushoogleraar is hij nog steeds een autoriteit. Met zijn zoon Ivo raakte ik tijdens een van mijn reizen naar Amerika bevriend. Ivo Daalder is als zeer gerenommeerd

veiligheidsexpert en topadviseur van Barack Obama een invloedrijke Amerikaan geworden. Wat waren we onder de indruk als professor Cramer, hoogleraar parlementaire geschiedenis, ons, jonge studenten, groepsgewijs uitnodigde om in De Beukenhof bij een punt appelpak van gedachten te wisselen. En ik kwam thuis bij professor Woltjer! Jammer dat die kleinschaligheid en stimulerende persoonlijke relaties voor de huidige generatie studenten tot het verleden behoren. Onderwijs is namelijk ook relaties onderhouden met mensen die iets te vertellen hebben.

Scheve schaats

Onze streken waren natuurlijk dezelfde. Rapenburg 56 – Barrera – trok soms meer dan de collegezaal. Of we gingen liever schaatsen op het Rapenburg in een wintergezicht van Hendrick Avercamp. ‘Geachte heer Post’, schreef Dick de Boer, ‘helaas heb ik u niet mogen verwelkomen tijdens het recente hoorcollege.’ Die formele toon was zeer effectief, want een dergelijk briefje wilde je natuurlijk niet nog eens ontvangen. ‘U’ had wel iets. Hoewel kleinschaligheid uit de universitaire wereld is verdwenen, is de wereld kleiner geworden. Vanuit Leiden is het tegenwoordig een kleine stap naar Columbia University, New York, terwijl wij nog versteld stonden toen vriend Jan van der Harst (hoogleraar in Groningen) in Florence ging studeren!

Vrijheidsheld

Ik ben Leiden dankbaar dat ik Erik Hazelhoff Roelfzema heb leren kennen. Leiden stond op zijn kop tijdens de filmopname van Soldaat van Oranje. Rijk de Gooyer, Rutger Hauer, Jeroen Krabbé en Belinda Meuldijk liepen zo maar over het Rapenburg, waar Erik tijdens de oorlog op nummer 56 woonde. Jawel, boven (nu) Barrera, dat zich in 1968 op die historische plek vestigde! Het was een voorrecht om Erik later persoonlijk te ontmoeten en ik ben

nog altijd trots dat we er met een groep vrienden in zijn geslaagd een deel van het Scheveningse strand te vernoemen naar deze ongehoorlijk moedige, onbevreesde en vrije geest. Een verzetstrijder die met recht ‘icoon van de vrijheid’ wordt genoemd.

Met haar rijkdom aan historisch erfgoed is Leiden dé voedingsbodem voor een student geschiedenis. Niet een paar oude steegjes, maar een immens, bijna geheel intact historisch centrum. De Beschuitsteeg, Hooglandse Kerk, het Pilgrim Fathers Museum. Leiden, met haar grachten, singels, sfeervolle oude kroegjes en nationale musea, ádemt geschiedenis en is mij nog altijd dierbaar. In de States bezoek ik regelmatig campussen; de University of California, Los Angeles en Harvard, MIT in Boston beschikken over prachtig uitgestrekte universiteitsterreinen, maar Leiden heeft echte Old World's Charm, ook in intellectueel opzicht. Mooi meegenomen in het jaar waarin Nederland de 400-jarige betrekkingen met New York

viert! Met Leiden en haar uitmuntende wetenschappelijke reputatie kun je voor de dag komen. Ons Harvard!”

Einzelgänger

Vreemd dat Willem Post niet bij de inauguratie van Obama in Washington was en wel bij de overwinning in Chicago?

“Dat ben ik ten voeten uit. In Leiden was ik evenmin lid van Minerva en toch beschik ik over een geweldig netwerk; ik geniet nu eenmaal van contacten. Spontaan, op mijn manier. In Chicago kon ik in alle informaliteit gesprekken regelen met wetenschappers en politici; via via kwam ik op de eerste rij terecht. Fantastisch. Op de inauguratiedag was er letterlijk en figuurlijk geen millimeter ruimte met vier miljoen bezoekers en alle veiligheidsmaatregelen en protocollaire regie van dien.

Hoe vaak ik er ook ben, voor mij blijft iedere reis naar Amerika een beetje als de eerste keer in 1989: Pietje Bell reist in een zilveren vogel naar Amerika.”